

«Pensiýalar hakynda»

Türkmenistanyň kanuny 2006-njy ýylyň 25-nji ýanwarynda kabul edilen № 40-III Türkmenistanyň Kanuny esasynda güýjüni ýitiren.

TÜRKMENISTANYŇ

KANUNY

III-4-a

Pensiýalar hakynda

(Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary 1998 ý., № 2, 40- madda)

(Türkmenistanyň 01.12.1998 ý. № 325-1 Kanuny esasynda girizilen üýtgetmeler we goşmaçalar bilen)

Şu Kanun Türkmenistanyň graždanlarynyň pensiýa üpjünçiliginiň esaslaryny kesgitleýär, meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň, pensiýalary bellemegiň, hasaplamagyň we tölemegiň tertibini hem-de şertlerini belleýär.

I bap. Umumy düzgünler

1 madda. Türkmenistanyň graždanlarynyň pensiýa üpjünçiligi

1. Türkmenistanyň graždanlarynyň pensiýa üpjünçiligi olaryň garrylykda sosial üpjünçilige bolan konstitusion hukuklaryna esaslanýar we döwlet pensiýa üpjünçiligi arkaly, şeýle hem döwlete dahylsyz pensiýa guramalarynyň (fondlarynyň) gatnaşmagy bilen durmuşa geçirilýär.

2. Türkmenistanyň graždanlarynyň pensiýa üpjünçiligi meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň esasynda

gurulýar.

3. Döwlete dahylsyz pensiýa guramalary (fondlary) Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan belleniýän tertipde Türkmenistanyň graždanlarynyň pensiýa üpjünçiligine gatnaşýarlar.

4. Türkmenistanyň graždanlary döwlet pensiýa üpjünçiligine we (ýa-da) döwlete dahylsyz pensiýa guramalarynyň (fondlarynyň) gatnaşmagy bilen pensiýa üpjünçiligine bolan hukukda çäklendirilip bilinmez.

2 madda. Pensiýa bolan hukuk

1. Türkmenistanyň graždanlarynyň şu Kanun arkaly bellenen tertipde we şertlerde pensiýa bolan hukugy bar.

2. Türkmenistanda hemişelik ýaşayan daşary ýurtly graždanlar we graždanlygy bolmadyk adamlar, eger Türkmenistanyň normatiw hukuk aktlarynda we halkara şertnamalarynda başgaça göz önünde tutulmadyk bolsa, Türkmenistanyň graždanlary bilen deň hatarda pensiýa bolan hukukdan peýdalanýarlar.

3 madda. Türkmenistanyň pensiýalar hakyndaky kanunlary

1. Türkmenistanyň pensiýalar hakyndaky kanunlary şu Kanundan we Türkmenistanyň pensiýa üpjünçiligi meseleleri boýunça beýleki normatiw hukuk aktlaryndan ybaratdyr.

2. Eger Türkmenistanyň halkara şertnamalarynda şu Kanundakydan başga düzgünler göz önünde tutulan bolsa, onda halkara şertnamalarynyň düzgünleri ulanylýar.

4 madda. Meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasy

1. Meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasy meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasy esasynda amala aşyrylýar.

Şertnamada şertleşýän taraplar hakyndaky zerur maglumatlar, şertnamanyň şertleri we baglaşylýan meselesi, taraplaryň hukuklary, borçlary hem-de jogapkärçiligi, hereket edýän möhleti, ony üýtgetmegiň we bozmagyň şertleri, beýleki şertler bolmalydyr. Meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň bir kysymly şertnamasyny Türkmenistanyň Ministrler kabineti tassyklaýar.

2. Döwlet pensiýa üpjünçiligi graždanyň Türkmenistanyň Sosial üpjünçilik ministrliginiň we Türkmenistanyň ygtyýarly edilen bankynyň arasynda ýazmaça görnüşde baglaşylýan meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasy esasynda amala aşyrylýar. Meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasy tassyklanylýan bir kysymly şertnama laýyklykda baglaşylýar.

5 madda. Döwlet pensiýa üpjünçiliginiň kepillendirmeleri

1. Döwlet:

şu Kanun güýje girizilýänçä pensiýa çykan;

şu Kanunyň 9 we 10 maddalarynyň düzgünlerine laýyklykda pensiýa hukugy bolan graždanlara pensiýa üpjünçiligini kepillendirýär.

2. Meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasyny baglaşan graždana bellenen görnüşdäki pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şahadatnamasy berilýär we Türkmenistanyň ygtyýarly edilen bankynda onuň atly pensiýa hasaby açylýar. Döwlet graždanlaryň atly pensiýa hasabyndaky serişdeleriň saklanylmagyny kepillendirýär.

3. Graždanlaryň Türkmenistanyň ygtyýarly edilen bankyndaky atly pensiýa hasaplaryndaky toplanan pensiýa serişdeleriniň möçberine Türkmenistanyň Merkezi bankynyň gaýtadan maliýeleşdirmegiň stawkalarynyň ortaça ululygy hem-de bankara kredit bazarynda emele gelyän ortaça prosent stawkalary boýunça goýum girdejileri hasaplanýlar.

4. Atly pensiýa hasaplarynda bolan ätiýaçlandyрма pensiýa tölegleri, şeýle hem şolar boýunça goýum girdejileri miras alynýan emläge goşulýar.

5. Döwlet pensiýa üpjünçiligi boýunça meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasyny baglaşan graždanyň bellenen tertipde öz atly pensiýa hasabynda bolan serişdeleri döwlete dahylsyz pensiýa guramalaryndaky (fondlaryndaky) hasaba we ondan yzyna, ýöne ýylda bir gezekden köp bolmadyk ýagdaýda geçirmäge hukugy bar.

6. Döwlet pensiýa üpjünçiligi boýunça meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasyny baglaşan we şu Kanunyň 17 maddasy arkaly bellenen iň az möçberden köp ätiýaçlandyрма pensiýa tölegini töleýän graždanyň pensiýa ýaşyna ýetmegi boýunça girizilen ätiýaçlandyрма pensiýa tölegleriniň umumy möçberi bilen bellenen iň az möçberden ugur alnyp hasaplanýan ätiýaçlandyрма tölegleriniň möçberiniň arasyndaky tapawuda barabar bolan pul serişdelerini almaga haky bar.

7. Pensiýa, toplanan pensiýa serişdeleri üçin goýum girdejisi, şeýle hem şu maddanyň 6 böleginiň şertleri boýunça tölenilmäge degişli pul serişdeleriniň möçberleri salgyt salynmaga degişli däl.

6 madda. Pensiýalary maliýeleşdirmegiň çeşmeleri

Şular:

grажdanlaryň atly pensiýa hasaplarynda bolan ätiýaçlandyрма pensiýa tölegleri we şolar boýunça goýum girdejileri;

döwlet sosial ätiýaçlandyrmasyň serişdeleri;

kanunlar arkaly gadagan edilmedik beýleki çeşmeler pensiýalary maliýeleşdirmegiň çeşmeleri bolup durýar.

7 madda. Pensiýa bellemek üçin şahsylaşdyryp hasaba almak

1. Türkmenistanyň Sosial üpjünçilik ministrligi we sosial üpjünçiligiň degişli territorial pensiýa organlary meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasyny baglaşan adamlara pensiýalary bellemek, hasaplamak hem-de tölemek üçin esas bolup durýan zerur maglumatlaryň şahsylaşdyryp hasabyny ýöredýärler.

2. Meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamalaryny baglaşan adamlaryň şahsylaşdyryp hasabyny

ýöretmek hakyndaky Düzgünnamany Türkmenistanyň Ministrler kabineti tassyklaýar.

8 madda. Pensiýanyň belenilmegi üçin ýüz tutmak

Pensiýanyň belenilmegi üçin pensiýa bolan hukuk ýüze çykandan soň, haýsydyr bir möhlet bilen çäklendirilmezden, islendik wagtda ýüz tutulyp bilner.

II bab. Pensiýa bolan hukugy kesgitleýän şertler

9 madda. Pensiýa bolan hukugy kesgitleýän şertler

1. 62 ýaşa ýetmegi boýunça erkek adamlaryň, şol sanda 58 ýaşa ýetmegi boýunça harby gullukçylaryň, içeri işler edaralarynyň başlyklar we rýadowoýlar düzüminden bolan adamlaryň;

57 ýaşa ýetmegi boýunça aýallaryň, şol sanda 55 ýaşa ýetmegi boýunça harby gullukçylaryň, içeri işler edaralarynyň başlyklar we rýadowoýlar düzüminden bolan adamlaryň pensiýa hukugy bar.

2. Doly iş gününüň dowamynda ýerasty işlerde we zyýanly hem-de aýratyn agyr zähmet şertleri bolan işlerde işläň şu graždanlaryň:

erkek adamlaryň - 52 ýaşa ýetmegi boýunça, eger olar şu görkezilen işlerde azyndan-10 ýyl işläň bolsa;

aýallaryň - 48 ýaşa ýetmegi boýunça, eger olar şu görkezilen işlerde azyndan 7 ýyl 6 aý işläň bolsa, pensiýa hukugy bar.

Bellenilen möhletleriň azyndan ýarpysynda şu işlerde işläň, pensiýa ätiýaçlandyrmasyň belenilen stažy bolan graždanlara pensiýa şu maddanyň 1 böleginde göz önünde tutulan ýaşy şeýle işiň her doly ýyly üçin 1 ýyl kemilip pensiýa belenilýär.

Graždanlaryň şu topary üçin işleriň, hünärleriň we wezipeleriň sanawy Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan kesgitlenilýän tertipde tassyklanylýar.

3. Uçuş we uçuş-synag ediş düzümdäki adamlaryň:

erkek adamlaryň - 50 ýaşa ýetmegi boýunça;

aýallaryň - 48 ýaşa ýetmegi boýunça pensiýa hukugy bar.

4. Bortprowodnikleriň we bortoperatorlaryň:

erkek adamlaryň - 55 ýaşa ýetmegi boýunça, eger olar şu görkezilen işlerde azyndan 20 ýyl işläň bolsa;

aýallaryň - 50 ýaşa ýetmegi boýunça, eger olar şu görkezilen işlerde azyndan 15 ýyl işläň bolsa, pensiýa hukugy bar.

5. Kesellemegi, wezipeleriň kemeldilmegi boýunça ýa-da çäkli saglyk ýagdaýy boýunça gullukdan boşadylan şertnamalaýyn gullukdaky harby gullukçylaryň, içeri işler edaralarynyň orta, uly we ýokary başlyklar düzüminden bolan adamlaryň:

52 ýaşa ýetmegi boýunça erkek adamlaryň,

47 ýaşa ýetmegi boýunça aýallaryň pensiýa hukugy bar.

6. Üç çaga doguran we olary sekiz ýaşa çenli terbiýeläp ýetişdiren aýallaryň şu maddanyň 1 böleginde belenen ýaşy 1 ýyl, dört çagaly aýallaryň - 2 ýyl, baş we ondan köp çagaly ýa bolmasa çagalygyndan maýyp çagaly aýallaryň - 3 ýyl azaldyp pensiýa hukugy bar.

7. Gipofizar nanizmi bilen keselli graždanlaryň (liliputlaryň) ýa bolmasa has pes boýly adamlaryň:

45 ýaşa ýetmegi boýunça erkek adamlaryň;

40 ýaşa ýetmegi boýunça aýallaryň pensiýa hukugy bar.

10 madda. Pensiýa bellemek üçin şertler

1. Meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamalaryny baglaşan, şu Kanunyň 9 maddasynda belenen ýaşa ýeten we:

erkek adamlar - azyndan 25 ýyl, gipofizar nanizmi bilen kesellänler (liliputlar) ýa bolmasa has pes boýly adamlar - azyndan 20 ýyl;

aýallar - azyndan 20 ýyl, gipofizar nanizmi bilen kesellänler (liliputlar) ýa bolmasa has pes boýly adamlar - azyndan 15 ýyl pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažy bolan graždanlara pensiýa bellenilýär.

2. Şu Kanunyň 9 maddasynda belenen ýaşa ýeten, şu Kanun güýje girizilýänçä iş (gulluk) stažy bolan we meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamalaryny baglaşmadyk graždanlara şu Kanun güýje girizilýän pursata çenli bar bolan iş (gulluk) stažynyň hakykatdaky ýyl sanyndan ugur alnyp pensiýa bellenilýär.

3. Şu Kanunyň 9 maddasynda belenen ýaşa ýeten, şu Kanun güýje girizilýänçä iş (gulluk) stažy bolan we meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamalaryny baglaşan graždanlara şu Kanun güýje girizilýän pursatyna çenli bar bolan iş (gulluk) stažynyň hem-de pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň jemi alnanda hakykatdaky ýyl sanyndan ugur alnyp pensiýa bellenilýär.

4. Pensiýa ýaşyna ýetmegi boýunça şu maddanyň 1 böleginde belenen az pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažy bolan graždanlara bar bolan pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažyna deňeçerlikde pensiýa bellenilýär. Şunda olara şu Kanunyň 9 maddasynyň 2, 3, 4, 5 bölekleriniň düzgünleri degişli edilmeýär.

III bab. Pensiýa bellemek üçin iş stažy we pensiýa

ätiýaçlandyrmasyň stažy

11 madda. İş stažy

1. İş stažy diýlip işiň häsiýetine we dowamlylygyna hem-de arakesmeleriň dowamlylygyna garamazdan, zähmet şertnamasynyň esasynda eýeçiligiň görnüşlerine garamazdan kärhanalarda, guramalarda we edaralarda, daşary ýurt döwletleriniň hem-de edara görnüşindäki taraplarynyň, halkara birleşikleriniň we guramalarynyň Türkmenistanda ýerleşen wekilçiliklerinde, şeýle hem daýhan birleşiklerine agza bolmak esasynda ýerine ýetirilýän işe we jemgyýete peýdaly beýleki işe (gulluga) düşünilýär.

Harby gullukçylar, içeri işler edaralarynyň başlyklar we rýadowoýlar düzüminden bolan adamlar üçin iş stažy diýlip harby gullugyň, içeri işler edaralarynda gullugyň geçilen döwrüne düşünilýär.

2. Şeýle hem iş stažyna:

a) edara görnüşindäki tarapy döretmezden, telekeçilik işi, şeýle adamlarda hakynatutma boýunça iş, şeýle hem daýhan birleşiklerindäki we hususy oba hojalyk harytlaryny öndürijiler hökmündäki iş;

b) harby gulluk we içeri işler edaralaryndaky gulluk;

w) haýsy wedomstwa tabyndygyna we ýörite hem-de harby atlaryň bardygyna garamazdan, ýörite aragatnaşygyň edaralaryndaky, şeýle hem harbylaşdyrylan goragdaky, awariýa-halas ediş gulluklaryndaky we birikmelerindäki gulluk;

g) ýokary, ýörite orta we hünärment okuw jaýlarynda, işgärleri taýýarlamak, hünäri ýokarlandyrmak we gaýtadan hünär bermek baradaky okuwlarda, kliniki ordinaturada, aspiranturada we doktoranturada, şeýle hem ýokary we orta dini okuw jaýlarynda okamak;

d) Türkmenistanyň döredijilik birleşmeleriniň agzalarynyň döredijilik işi;

e) işlemeýän adamyň 1 topardaky maýyba ýa-da 16 ýaşa çenli maýyp çaga, şeýle hem 80 ýaşa ýeten gartaşan adama ideg etmegi;

ž) işlemeýän enäniň ýaş çagalara, ýöne her çaganyň 3 ýaşa ýetmeginden köp bolmadyk möhlete, umumylykda 6 ýylyň çäklerinde ideg etmegi;

z) şertnama esasynda gulluk edýän harby gullukçylaryň aýallarynyň (ärleriniň) olary işe ýerleşdirmäge mümkinçilik bolmadyk şol adamlaryň gulluk edýän ýerlerinde ýaşan döwri, ýöne umumylykda 10 ýyldan köp bolmadyk döwürde;

i) Türkmenistanyň diplomatik edaralarynyň işgärleriniň we şolar bilen deňleşdirilen adamlaryň aýallarynyň (ärleriniň) daşary ýurtlarda ýaşan döwri, ýöne umumylykda 10 ýyldan köp bolmadyk döwürde;

k) işsizlik boýunça kömek pulunyň alynýan döwri;

l) işe ýerleşilýän döwür, ýöne kärhananyň gaýtadan guralmagy we (ýa-da) ýatyrylmagy ýa bolmasa onuň işgärleriniň sanynyň kemeldilmegi bilen baglanyşyklykda işden boşadylan mahaly üç aýdan köp bolmadyk möhletde;

m) graždan-hukuk häsiýetindäki şertnamalar boýunça iş;

n) iş ukybynyň ýitirilen döwri, şol döwrüň dowamynda ulanylýan kanunlara laýyklykda işgärde iş orny saklanylyp galýar;

o) işgäriň pensiýa üpjünçiligi üçin ätiýaçlandyрма tölegini töläň beýleki işi hasaplanylýar.

12 madda. Pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažy

Pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažy diýlip şu Kanunyň 11 maddasynda görkezilen, meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasynyň hereket edýän döwründe ýerine ýetirilýän işe we jemgyýete peýdaly beýleki işe (gulluga) düşünilýär.

13 madda. İş stažyny we pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažyny

tassyklamak

1. Iş stažy işlenilýän, gulluk edilýän, okalýan ýa-da beýleki işler edilýän ýerden bellenen tertipde berilýän, iş stažyna hasaplanylýan, şeýle hem arhiw we beýleki muňa ygtyýarly edilen edaralar tarapyndan berilýän dokumentler esasynda bellenilýär we tassyklanylýar.

Pensiýa bellemek üçin iş stažyny tassyklamagyň tertibi hakyndaky Düzgünnama Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan tassyklanylýar.

2. Pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažy şu maddanyň 1 böleginde bellenen tertipde we meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasy bilen tassyklanylýar.

3. Edara görnüşindäki tarapy döretmezden, telekeçilik işini amala aşyryan graždanlaryň, şeýle adamlarda hakynatutma boýunça, şeýle hem daýhan birleşiklerinde we hususy oba hojalyk harytlaryny öndürijiler hökmünde işleýän graždanlaryň iş stažy şu Kanun güýje girizilýänçä pensiýa üpjünçiligi üçin tölenilen, bellenen ätiýaçlandyрма tölegleri baradaky dokumentler bilen tassyklanylýar.

14 madda. Iş stažyny we pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažyny

hasaplamak

I. Şu Kanun güýje girizilýänçä onuň 11 maddasynda görkezilen işi we beýleki jemgyýete peýdaly işi (gullugy) amala aşyryan graždanlar üçin iş stažy şeýle işiň hakykatdaky dowamlylygyndan ugur alnyp hasaplanylýar. Şunda işiň we jemgyýete peýdaly beýleki işiň (gullugyň) aýry-aýry döwürleri şu Kanunyň 15 maddasy arkaly bellenen tertipde iş stažyna hasaplanylýar.

Harby gullukçylar, içeri işler edaralarynyň başlyklar we rýadowoýlar düzüminden bolan adamlar üçin harby gullugyň, içeri işler edaralarynda gullugyň möhletleri pensiýa bellemek üçin harby gullugyň hem-de içeri işler edaralarynda gullugyň möhletlerini hasaplamagyň tertibi hakynda Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan tassyklanylýan Düzgünnama laýyklykda kesgitlenilýär.

Türkmenistanyň döwlet we graždan awiasiyasynyň uçuş, uçuş-synag ediş düzümlerinden bolan adamlar hem-de paraşýutçylary üçin iş stažy Türkmenistanyň döwlet we graždan awiasiyasynyň uçuş, uçuş-synag ediş düzümlerinden bolan adamlara hem-de paraşýutçylaryna pensiýalary bellemek üçin iş stažyny (gulluk edilen ýyllary) hasaplamak barada Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan tassyklanylýan Düzgünnama laýyklykda kesgitlenilýär.

2. Meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasyny baglaşan graždanlar üçin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažy şu Kanunyň 11 maddasynda görkezilen, meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasynyň hereket edýän döwründe ýerine ýetirilýän işiň we beýleki jemgyýete peýdaly işiň (gullugyň) hakykatdaky dowamlylygyndan ugur alnyp hasaplanylýar. Şunda meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasynyň hereket etmeginiň dowamynda işiň we jemgyýete peýdaly işiň (gullugyň) aýry-aýry döwürleri şu Kanunyň 16 maddasy laýyklykda pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažyna hasaplanylýar.

3. Işiň ýa-da beýleki jemgyýete peýdaly işiň görnüşleri utgaşdyrylan mahaly, şol sanda meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasynyň hereket edýän döwründe iş stažy we pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažy diňe şolaryň biri boýunça hasaplanylýar.

4. Pensiýanyň möçberini hasaplamak üçin kabul edilýän iş stažy we pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažy kalendar ýyllarynda we aýlarynda hasaplanylýar. Şunda iş stažynyň we pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň 15 günden köp döwri doly aýa hasaplanylyp kabul edilýär, 15 güne çenli we 15 güne barabar döwür bolsa hasaba alynmaýar.

Aýlardaky iş stažy we pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažy doly kalendar ýylynyň paýy hökmünde hasaba alynýar we iş stažynyň we (ýa-da) pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň aýlarynyň hakykatdaky sanyny 12-ä bölmek bilen kesgitlenilýär.

15 madda. İş stažynyň aýry-aýry döwürlerini hasaplamak

1. Şu Kanun güýje girýänçä şeýle işi amala aşyrýan graždanlar üçin işiň we jemgyýete peýdaly beýleki işiň (gullugyň) aýry-aýry döwürleri:

a) söweş hereketleriniň bolan döwründe, beýleki döwletlerde söweş hereketlerine gatnaşylan döwürde hereket edýän goşunyň düzüminde harby gulluk edilen, şeýle hem partizan otrýadlarynda we birikmelerinde bolnan döwür, harby babatda şikes ýetmegi netijesinde bejeriş edaralarynda bejerişde bolnan wagt;

b) Beýik Watançylyk urşy ýyllarynda 1941 ýylyň 8 sentýabryndan 1944 ýylyň 27 ýanwary aralygynda Leningrad şäheriniň gabawda bolan döwründe şol şäherde işlenilen döwür;

w) esassyz sebäpler bilen jenaýat jogapkärçiligine çekilen we repressiýa edilen, soňra bolsa aklanylan graždanlaryň saklaw astynda saklanylan, azatlykdan mahrum ediliş ýerlerinde jenasyny çeken we sürgünde bolan wagty;

g) ýadro heläkçilikleriniň zyýanly netijelerini ýok etmäge gatnaşylan wagt üç esse möçberde;

d) Beýik Watançylyk urşy ýyllarynda harby bölümlerde işlenilen, şol sanda erkin hakynatutma düzümde işlenilen we gulluk edilen döwür, şu maddanyň «a» punktunda göz önünde tutulan harby gulluk muňa girmeyär;

e) heýwere keselhanalarynda, mergä garşy göreş edaralarynda, radiasiýa taýdan hapalanan ýerlerdäki bejeriş-öňüni alyş edaralarynda, adamyň immunoýetmezçilik wirusy ýokuşan adamlary ýa-da SPID bilen kesellänleri bejermek boýunça ýokanç keseller bölümlerinde, bejeriş öňüni alyş edaralarynyň hem-de sud-medisina ekspertizasy edaralarynyň patologoanatomyýa we reanimasiýa bölümlerinde işleriň Türkmenistanyň Ministrler kabinetiniň tassyklaýan sanawy boýunça işlenilen döwür iki esse möçberde;

ž) doly nawigasion döwrüň dowamynda suw ulaglarynda işlenilen, şeýle hem kärhanalaryň wedomstwolaýyn tabynlygyna garamazdan, işleriň möwsümleýin häsiýeti bilen baglanyşykly bolan kärhanalarda doly möwsümiň dowamynda işlenilen wagt işlenilen bir ýyl hökmünde iş staža hasaplanylýar. Möwsümleýin işleriň sanawy Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan tassyklanylýar.

16 madda. Pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň aýry-aýry döwürlerini hasaplamak

Şu Kanunyň 15 maddasynyň «w», «g», «e» «ž» punktlarynda görkezilen işiň we jemgyýete peýdaly beýleki işiň aýry-aýry döwürleri meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasynyň hereket edýän döwründe şeýle işi amala aşyrýan graždanlar üçin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažyna şu Kanunyň 15 maddasynda bellenen tertipde hasaplanylýar.

IV bap. Ätiýaçlandyрма pensiýa töleglerini tölemek.

Toplanylan pensiýa serişdelerini hasaba almak,

saklamak we olary maýa goýmak

17 madda. Ätiýaçlandyрма pensiýa töleglerini tölemek

1. Ätiýaçlandyрма pensiýa tölegi meýletin ätiýaçlandyрма şertnamasy arkaly Türkmenistanyň territoriýasynda hem, onuň çäklerinden daşarda hem alynýan iş hakynyň, girdejiniň ýa bolmasa pul üpjünçiliginiň (mundan beýläk - gazanç) azyndan 4 prosenti möçberinde bellenilýär.

Iş bilen baglanyşykly, bolmadyk girdeji, şeýle hem höweslendiriş we öwezini doluş häsiýetindäki pul tölegleri ätiýaçlandyрма pensiýa tölegini tölemek üçin gazanja goşulmaýar. Ätiýaçlandyрма pensiýa tölegini tölemek üçin gazanja goşulmaýan girdejileriň we beýleki pul tölegleriniň görnüşleri Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan kesgitlenilýär.

2. Ätiýaçlandyрма pensiýa tölegleri graždanyň meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasyna laýyklykda Türkmenistanyň ygtyýarly edilen bankynda açylýan atly pensiýa hasabyna bellenen tertipde tölenilýär.

Meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasy boýunça ätiýaçlandyрма pensiýa töleglerini tölemegiň, şol boýunça hasaba almagy ýöretmegiň, hem-de hasabatlylygy bermegiň tertibi hakyndaky Düzgünnamany Türkmenistanyň Ministrler kabineti tassyklaýar.

3. Meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasyny baglaşan graždan ätiýaçlandyрма pensiýa töleglerini özbaşdak ýa-da iş berijiniň üsti bilen tölemäge borçludyr.

Eýeçiligiň görnüşlerine garamazdan kärhanalar, guramalar we edaralar, harby dolandyryş hem-de içeri işler edaralary, şeýle hem ýuridiki tarapy döretmezden telekeçiler we hakynatutma işi ulanýan graždanlar özlerinde zähmet şertnamasy boýunça işleýän ýa bolmasa harby gullugy we içeri işler edaralarynda gullugy geçýän graždanlaryň gazanjyndan olar meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasynyň notarial taýdan tassyk edilen kopiýalaryny beren mahaly ätiýaçlandyрма pensiýa töleglerini bellenen tertipde hasaplamaga, tutup almaga hem-de geçirmäge borçludylar.

Graždan tarapyndan meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasynyň kopiýasy ol resmileşdirilen şertnamany alan pursatyndan başlap üç günün dowamynda iş berijä berilýär.

4. Salgyt hakyndaky kanunlara laýyklykda Türkmenistanyň Baş döwlet salgyt inspeksiýasynyň edaralary meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamalary boýunça ätiýaçlandyрма pensiýa tölegleriniň doly hem-de öz wagtynda girizilmegine gözegçilik edýärler.

18 madda. Toplanylan pensiýa serişdelerini hasaba almak we saklamak

1. Toplanylan pensiýa serişdeleri diýlip gelip gowşan ätiýaçlandyрма pensiýa tölegleriniň we şolar boýunça goýum girdejisiniň hasabyna emele gelen, graždanlaryň atly pensiýa hasaplaryndaky pul serişdelerine düşünilýär.

2. Graždanlaryň toplanylan pensiýa serişdeleri Türkmenistanyň ygtyýarly edilen bankynda saklanylýar we Türkmenistanyň Merkezi bankynyň hökmany gorlaryna geçirilmäge degişli däl.

3. Türkmenistanyň ygtyýarly edilen banky graždanlaryň atly pensiýa hasaplaryna gelip gowuşýan ätiýaçlandyрма pensiýa tölegleriniň, şeýle hem şolar boýunça goýum girdejisiniň hasabyny ýöredýär, pensiýalary we toplanylan pensiýa serişdelerini bellenen tertipde töleýär.

19 madda. Toplanylan pensiýa serişdelerini maýa goýmak

1. Toplanan pensiýa serişdelerini hasaba alýan we saklaýan Türkmenistanyň ygtyýarly edilen banky olary maýa goýýar.

2. Toplanylan pensiýa serişdeleri döwlet gymmatly kagyzlarynda, döwlet banklarynyň depozitlerinde, halkara maliýe guramalarynyň gymmatly kagyzlarynda, aktiwleriň beýleki görnüşlerinde Türkmenistanyň Ykdysadyýet we maliýe ministrliginiň bellän tertibinde hem-de şertlerinde ýerleşdirmek arkaly maýa goýulýar.

20 madda. Toplanylan pensiýa serişdeleriniň gizlinligi

1. Toplanylan pensiýa serişdeleriniň gizlinligi atly pensiýa hasaplarynyň barlygy we nomerleri hem-de olaryň eýeleri hakyndaky, bu hasaplardaky pul serişdeleriniň galyndylary we hereketi baradaky maglumatlary öz içine alýar.

Türkmenistanyň Sosial üpjünçilik ministrligi hem-de Türkmenistanyň ygtyýarly edilen banky toplanylan pensiýa serişdeleriniň gizlinligini kepillendirýär.

2. Toplanylan pensiýa serişdeleriniň gizlinligi atly pensiýa hasabynyň eýesine, şeýle hem onuň ýazmaça razylygy esasynda üçünji tarapa aýan edilip bilner.

3. Atly pensiýa hasaplaryndaky pul serişdeleriniň galyndylary we hereketi hakyndaky maglumatlar:

doznaniýe we deslapky derňew edaralaryna - olaryň önümçiliginde bolan işler boýunça;

sudlara - suduň kesgitlemesi esasynda, olaryň önümçiliginde bolan işler boýunça;

salgyt edaralaryna - barlanylýan adama salgyt salmak bilen baglanyşykly meseleler boýunça berlip bilner.

4. Atly pensiýa hasabynyň eýesi aradan çykan halatynda hasabyň barlygy hakyndaky, ondaky pul serişdeleriniň galyndylary we hereketi baradaky maglumatlar wesýetnamada görkezilen adamlara ýa bolmasa mirasdüşerlere, şeýle hem mirasdarlyk işleri öz önümçiliginde bolan sudlara, notarial kontoralara we daşary ýurt konsullyk edaralaryna berilýär.

5. Türkmenistanyň Sosial üpjünçilik ministrliginiň we Türkmenistanyň ygtyýarly edilen bankynyň wezipeli adamlarynyň, işgärleriniň hem-de özüleriniň gulluk borçlaryny amala aşyrmak sebäpli toplanylan pensiýa serişdeleriniň gizlin maglumatlaryna aralaşmaga ygtyýar alan beýleki adamlaryň - olary aýan etmäge haky ýokdur.

Görkezilen adamlar toplanylan pensiýa serişdeleriniň gizlinliginiň aýan edilmegi üçin Türkmenistanyň kanunlarynda göz önünde tutulan jogapkärçiligi çekýärler, şu maddanyň 1, 3, 4 böleklerinde göz önünde tutulan halatlar muňa girmeýär.

V bap. Pensiýalary bellemek

21 madda. Pensiýanyň bellenilmegi üçin ýüz tutmagyň tertibi

1. Pensiýa bellemek hakyndaky ýazmaça arza graždanlaryň ýaşaýan ýerindäki sosial üpjünçilik edaralarynyň üsti bilen Türkmenistanyň Sosial üpjünçilik ministrligine berilýär. Arza iş stažyny we (ýa-da) pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažyny we bar bolan gazanjyny tassyklaýan dokumentler goşulýar.

2. Zerur dokumentleri goşup, pensiýany bellemek üçin arzanyň poçta bilen iberilen mahaly arzanyň iberilen ýerindäki poçtanyň möhürinde görkezilen sene pensiýa üçin ýüz tutulan gün diýlip hasap edilýär.

Eger arza bilen bilelikde zerur ähli dokumentler iberilmedik bolsa, sosial üpjünçilik edarasy ýetmeýän dokumentleri bermegiň zerurdygy hakynda arza berijä habar berýär. Şu dokumentleri graždanyň habarnamany alan gününden başlap üç aý möhletde beren mahaly, pensiýa ýüz tutulan günden başlap bellenilýär.

3. Eýeçiligiň görnüşlerine garamazdan kärhanalaryň, guramalaryň we edaralaryň ýolbaşçylary graždanyň ýüz tutan gününden başlap on gün möhletde pensiýa bellemek üçin zerur dokumentleri resmileşdirmäge hem-de bermäge borçludyr.

4. Sosial üpjünçilik edaralary pensiýalary bellemek meseleleri boýunça düşündirişleri we maglumatlary bermäge, zerur dokumentleri almakda arza berijä ýardam etmäge borçludyr, zerur halatlarda olaryň şol dokumentleriň berilmeginiň esasydygyny barlamaga hukugy bar.

22 madda. Pensiýany bellemegiň tertibi

1. Pensiýany Türkmenistanyň Sosial üpjünçilik ministrligi kanunlarda bellenen tertipde belleýär we hasaplaýar.

2. Pensiýa ýüz tutulan günden, ýöne oňa bolan hukugyň dörän pursatyndan soň bellenilýär.

3. Sosial üpjünçilik edarasy dokumentleri alan gününden başlap on günden gijä goýman pensiýa bellemek hakyndaky meselä garaýar hem-de ony çözüýär.

4. Pensiýa bellemekden boýun gaçyrylan halatynda sosial üpjünçilik edarasy boýun gaçyrmanyň sebäplerini hem-de şikaýat etmegiň tertibini görkezip, bu barada arza berijä baş gün möhletde ýazmaça habar berýär, şol bir wagtda ähli dokumentleri hem yzyna gaýtarýar.

5. Türkmenistanyň daşary ýurtlarda işleýän graždanlaryna şu Kanunda kesgitlenilen şertlerde we tertipde pensiýa bellenilýär.

VI bab. Pensiýany hasaplamak

23 madda. Pensiýanyň normatiwi

1. Pensiýanyň normatiwi pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň her doly kalendar ýyly üçin emele gelýän pensiýanyň pul ululygyny aňladýar.

2. Pensiýanyň normatiwi işleýänleriň (gullukçylaryň) ähli topary babatda pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň kalendar ýyly üçin 2,5 prosent möçberinde bellenilýär.

3. Bellenen möçberdäki pensiýa normatiwi şu Kanun güýje girizilmänkä iş (gulluk) stažynyň döwürleri üçin hem ulanylýar.

24 madda. Indiwiidual pensiýa koeffisiýenti, ony hasaplamagyň tertibi

1. Graždana pensiýa indiwiđual pensiýa koeffisiýenti ulanylyp hasaplanylýar.

2. Indiwiđual pensiýa koeffisiýenti graždanyň şu maddanyň 3 böleginde bellenen iş (gulluk) stažynyň we (ýa-da) pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň döwürleri babatda, şu döwürleriň her kalendar ýyly üçin indiwiđual koeffisiýentleriň hasaplamasyndan ugur alnyp kesgitlenilýär.

3. Indiwiđual pensiýa koeffisiýenti kesgitlenilýän iş (gulluk) stažynyň we (ýa-da) pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň döwürleri diýlip;

a) şu Kanun güýje girizilýänçä pensiýa çykan graždan üçin –ozal bellenen pensiýany hasaplamak üçin kabul edilen iş (gulluk) döwri;

b) şu Kanun güýje girizilmänkä iş (gulluk) stažy bolan we meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasyny baglaşmadyk graždan üçin - işiniň (gullugynyň) soňky 10 ýylyndan şu Kanunyň güýje girizilmeginden öňki islendik iki ýyl ýa bolmasa şu Kanunyň güýje girmegine çenli bar bolan iş (gulluk) - stažyndan yzygiderli işlän (gulluk eden) islendik baş ýyly;

w) şu Kanun güýje girizilmänkä iş (gulluk) stažy bolan we meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasyny baglaşan graždan üçin - şu Kanun güýje girizilmänkä jemläp alnanda bar bolan iş (gulluk) stažynyň hem-de pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň döwri;

g) meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasy hereket edýän döwürde şu Kanunyň 11 maddasynda görkezilen işi we jemgyýete peýdaly beýleki işi amala aşyran graždan üçin - pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň döwri hasap edilýär.

4. Bir kalendar ýyly üçin indiwiđual koeffisiýent graždanyň iş (gulluk) stažynyň we (ýa-da) pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň degişli kalendar ýyly üçin ortaça aýlyk iş hakynyň şol ýyl üçin Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk iş hakyna gatnaşygy hökmünde kesgitlenilýär.

Graždanyň iş (gulluk) stažynyň we (ýa-da) pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň bir kalendar ýyly üçin ortaça aýlyk gazanjy şol ýyl üçin gazanjynyň möçberini 12-ä bölmek arkaly kesgitlenilýär.

Graždanyň ätiýaçlandyrylan pensiýa stažynyň bir kalendar ýyly üçin gazanjynyň möçberine diňe şol ýyl üçin özünden ätiýaçlandyрма pensiýa tölegleri tölenilen pul serişdeleriniň möçberi goşulýar.

Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk iş hakyny Türkmenistanyň Ministrler kabinetiniň ygtyýarly eden edarasy hasaplaýar.

5. Indiwiđual pensiýa koeffisiýenti şu maddanyň 3 böleginiň «a», «b», «w», «g» punktlarynda görkezilen döwrüň her kalendar ýyly boýunça indiwiđual koeffisiýentleriň möçberlerini şu döwürlerdäki ýyllaryň sanyna bölmek arkaly hasaplanylýar.

6. Şu maddanyň 3 böleginiň «w» punktunda görkezilen, şu Kanun güýje girizilmänkä iş (gulluk) stažynyň döwri üçin her kalendar ýyly boýunça indiwiđual koeffisiýent birmeňzeş ululyk bolup durýar we şu maddanyň 3 böleginiň «b» punktunda görkezilen döwürlerden islendigi üçin indiwiđual koeffisiýentleriň möçberlerini saýlanylýp alnan döwürdäki ýyllaryň sanyna bölmek arkaly kesgitlenilýär.

Pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň döwri üçin her kalendar ýyly boýunça indiwiđual koeffisiýentler Türkmenistanyň Sosial üpjünçilik ministrliginiň edaralary tarapyndan meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamalaryny baglaşan adamlaryň şahsylaşdyrylan hasaba alnyşynyň maglumatlary esasynda her ýyl kesgitlenilýär.

7. Pensiýalar hasaplanylýan mahaly indiwiđual pensiýa koeffisiýentiniň aňryçäk möçberi 2,5-den ybaratdyr.

25 madda. Pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň aýry-aýry döwürlerinde indiwiđual pensiýa

koeffisiýentini ulanmagyň aýratynlyklary

1. Indiwiidual pensiýa koeffisiýenti her kalendar ýyl üçin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň şu döwürlerinde:

çagyryş boýunça harby gullugy geçýän;

graždanyň 1 topardaky maýyba ýa-da 16 ýaşa ýetmedik maýyp çaga, şeýle hem 80 ýaşly gartaşan adama ideg eden, ýöne yzygiderli 6 ýyldan köp bolmazdan;

işlemeyän enäniň kiçi ýaşly çaga ideg eden, ýöne umumylykda alnanda 6 ýylyň çäklerinde her çaga 3 ýaşyna ýetýänçä;

tussag astyna alnan, jenaýat jogapkärçiligine esassyz çekilen we repressiýa edilen graždanlaryň azatlykdan mahrum ediliş ýerlerinde jezasyny çekýän we sürgünde bolýan, netijede aklanylan döwründe 1 diýlip kabul edilýär.

2. Graždanlar şu maddanyň 1 böleginde görkezilen döwürleriň dowamynda meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasy boýunça ätiýaçlandyрма pensiýa töleglerini tölemezlige haky bardyr.

26 madda. Pensiýanyň möçberini hasaplamak

1. Pensiýanyň möçberi bellenen pensiýanyň normatiwini pensiýa bellenilýän geçen kwartal üçin Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk iş hakynyň ululygyna, pensiýalary hasaplamak üçin indiwiidual pensiýa koeffisiýentine, kalendar ýyllarynda:

a) şu Kanun güýje girizilmezinden ozal pensiýa çykan graždanlar üçin - özünden ozal bellenen pensiýa hasaplanylýan iş (gulluk) stažynyň;

b) şu Kanunyň güýje girizilmegine çenli iş (gulluk) stažy bolan we meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamalaryny baglaşmadyk graždanlar üçin - şol stažyň;

w) şu Kanunyň güýje girizilmegine çenli iş (gulluk) stažy bolan we meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasyny baglaşan graždanlar üçin - jemi alanynda iş (gulluk) stažynyň hem-de pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň;

g) meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasynyň hereket edýän döwründe şu Kanunyň 11 maddasynda görkezilen işi we beýleki jemgyýete peýdaly işi amala aşyran graždan üçin - pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň dowamlylygyna köpeltmek arkaly kesgitlenilýär.

2. Pensionere tölemäge bellenen pensiýanyň möçberi pensiýa bellenen kwartaldan öňdäki kwartal üçin Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk iş hakynyň iki ýarym essesinden köp bolup bilmez.

27 madda. Pensiýalary gaýtadan hasaplamak

1. Bellenen pensiýalar:

şu döwürde Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk iş haky artdyrylan mahaly her kwartalda;

pensiýa ätiýaçlandyrmasyň dowamlylygynyň azyndan bir ýyl artdyrylmagyndan ugur alnyp, gaýtadan hasaplanylmaga degişlidir.

2. Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk iş hakynyň görkezijileriniň artmagyndan ugur alyp, pensiýalary gaýtadan hasaplamak üçin, iş hakynyň köpelen kwartaly üçin Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk iş hakynyň görkezijilerini geçen kwartalyň degişli görkezijilerine bölmek arkaly hasaplanylýan ýeke-täk düzediş koeffisiýenti kesgitlenilýär. Ýeke-täk düzediş koeffisiýentini Türkmenistanyň Sosial üpjünçilik ministrligi hasaplaýar.

Ähli pensionerler üçin gaýtadan hasaplanylýan pensiýalaryň möçberi ozal tölenilen pensiýalary ýeke-täk düzediş koeffisiýentine köpeltmek arkaly kesgitlenilýär.

3. Pensiýa ätiýaçlandyrmasyň stažynyň dowamlylygynyň artmagyndan ugur alnyp pensiýany gaýtadan hasaplamak meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasynyň güýjüni uzaltmak ýa-da ony gaýtadan baglaşmak isleýän graždanyň ýazmaça arzasy esasynda amala aşyrylýar.

Pensiýalar meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň şertnamasy boýunça ätiýaçlandyрма pensiýa töleglerini tölemek şerti bilen, pensiýanyň möçberini hasaplamak üçin bellenen tertipde gaýtadan hasaplanylýar.

28 madda. Gaýtadan hasaplanylýan möçberlerdäki pensiýalary tölemegiň möhletleri

Gaýtadan hasaplanylýan möçberlerdäki pensiýalar:

Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk iş hakynyň görkezijileri artan kwartalyndan;

pensioneriň pensiýasyny gaýtadan hasaplamak hakyndaky arza bilen ýüz tutan aýyndan;

şu Kanunyň 36 maddasy esasynda pensyýadan tutup galmak hakynda çözgüt kabul edilen aýdan soňky aýyň birinji gününden başlap tölenilýär.

VII bab. Pensiýalary tölemek. Pensiýa üpjünçiligi

meselesi baradaky jedelleri çözmek

29 madda. Pensiýany tölemegiň umumy kadalary

1. Pensiýa geçen aý üçin graždanyň atly pensiýa hasabyndan tölenilýär. Pensiýalary tölemegiň tertibi Türkmenistanyň ygtyýarly banky bilen ylalaşylyp, Türkmenistanyň Sosial üpjünçilik ministrligi tarapyndan kesgitlenilýär.

2. Şu Kanunyň güýje girizilmegine çenli pensiýadaky graždanlara tölenilýän pensiýanyň möçberi, eger şu Kanunyň düzgünleriniň ulanylmagy onuň azalmagyna getirse, şol tölenilýän möçber saklanylyp galynýar.

3. Pensiýa notarial taýdan güwä geçilen ynanç haty boýunça hem tölenilip bilner.

4. İşleýän pensionerleriň pensiýasyny doly möçberde almaga hukugy bar.

30 madda. Gartaşan adamlar we maýyplar üçin öý-internatlarda pensiýa tölemek

ýaşayan pensionerlere

Gartaşan adamlar we maýyplar üçin öý-internatlarda (pansionatlarda) ýaşayan pensionerlere meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasyň serişdeleriniň hasabyna doly möçberde, döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyň serişdeleriniň hasabyna bolsa 10 prosent möçberde pensiýa tölenilýär.

31. madda. Ýatymlaýyn bejerişde bolnan döwürde pensiýany tölemek

Pensioneriň gospitalda we beýleki bejeriş edaralarynda ýatymlaýyn bejerişde bolan döwründe pensiýasy doly möçberde tölenilýär, psikiatrik, şeýle hem heýwere keselhanalarynda bolýanlar muňa girmeyär.

32 madda. Psikiatrik edarada bolunýan döwürde pensiýany tölemek

1. Pensioneriň psikiatrik edarasynnda bolan döwründe hasaplanylýan we tölenilmedik pensiýasy onuň Türkmenistanyň ygtyýarly edilen bankyndaky atly pensiýa hasabynda saklanylýar hem-de haýsydyr bir möhlet bilen çäklendirmezden, geçen döwür üçin tölenilýär.

2. Psikiatrik edara pensioneriň bejertmäge gelen mahaly bu barada baş gün möhletde degişli ýerli sosial üpjünçilik edarasyna habar bermäge borçludyr. Şol görkezilen möhletde onuň şol ýerden çykyp giden ýa-da aradan çykan senesi hakynda hem habar berilýär.

33 madda. Azatlykdan mahrum edilen döwürde pensiýany tölemegi

togtатmak

Pensionere azatlykdan mahrum etmäge iş kesilen halatynda bellenen pensiýany tölemek onuň azatlykdan mahrum ediliş ýerlerinde bolýan döwründe togtadylýar, şunda şol adama hasaplanylýan we tölenilmedik pensiýanyň möçberi onuň Türkmenistanyň ygtyýarly edilen bankyndaky atly pensiýa hasabynda saklanylýar hem-de azatlykdan mahrum ediliş ýerinden boşadylan mahaly haýsydyr bir möhlet bilen çäklendirmezden, töleg togtadylan ähli döwür üçin tölenilýär. Şunda döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyň hasabyna pensiýa pensioneriň azatlykdan mahrum ediliş ýerlerinde bolan döwründe tölenilmeýär.

34 madda. Geçen döwür üçin pensiýany tölemek

Pensioneriň hasaplanylýan, ýöne wagtynda talap etmedik pensiýasy onuň Türkmenistanyň ygtyýarly edilen bankyndaky atly pensiýa hasabynda saklanylýar hem-de haýsydyr bir möhlet bilen çäklendirmezden, geçen döwür üçin tölenilýär.

35 madda. Hemişelik ýaşamak üçin Türkmenistanyň çäklerinden

daşary gidýän adamlara pensiýany tölemek

1. Graždanyň Türkmenistanyň çäklerinden daşary hemişelik ýaşamak üçin pensiýa ýaşyna ýetmänkä giden mahaly geçirilen ätiýaçlandyрма pensiýa tölegleriniň möçberini we şol boýunça goýum girdejisini öz atly pensiýa hasabyndan almaga haky bar.

2. Türkmenistanyň çäklerinden daşary hemişelik ýaşamak üçin gidýän graždanlara toplanylan pensiýa serişdelerini we pensiýalary tölemegiň hem-de Türkmenistana hemişelik ýaşamaga gelyän adamlara pensiýalary bellemegiň tertibini Türkmenistanyň Ministrler kabineti kesgitleýär.

36 madda. Pensiýadan tutup almak

1. Sud çözgütleri, kesgitlemeleri, kararlary we hökumleri (emläk töletdirmeleri baradaky bölegi), notarial kontoralarynyň ýerine ýetirijilik ýazgylary we ýerine ýetirilmegi Türkmenistanyň kanunlaryna laýyklykda sud çözgütlerini ýerine ýetirmek üçin bellenen tertipde amala aşyrylýan beýleki çözgütler esasynda pensiýadan tutulyp alnyp bilner.

2. Pensiýanyň pensionere tölemek üçin hasaplanylýan möçberinden tutulyp alynýar.

Pensiýadan tutup almalaryň ähli görnüşleriniň umumy möçberi pensiýanyň 50 prosentinden köp bolmaly däldir.

3. Pensioner aradan çykan halatynda pensiýadan tutup almak onuň atly pensiýa hasabyndaky serişdeleriň möçberinden amala aşyrylýar.

4. Pensioneriň atly pensiýa hasabynda serişdeler gutaran mahaly galan bergidarlyk sud tertibinde töletdirilýär.

37 madda. Pensiýa üpjünçiliginiň meseleleri baradaky jeddeleri çözmek

Pensiýany bellemek, hasaplamak, tölemek, ondan tutup almak, pensiýalaryň artyk tölenilen möçberlerini töletdirmek meseleleri baradaky jeddeler Türkmenistanyň Sosial üpjünçilik ministrligi tarapyndan, şeýle hem sud tertibinde çözülýär.

VIII bap. Jemleýji düzgünler

38 madda. Ekleýjisini ýitiren halatlary boýunça sosial pensiýalar, maýyplyk boýunça pensiýalar hakynda

1. Şu Kanun güýje girýänçä bellenen, ekleýjisini ýitirmek boýunça sosial pensiýalar, maýyplyk boýunça

pensiýalar döwletiniň kömek pullary görnüşinde tölenilýär.

Döwlet kömek pullaryny bellemeginiň we tölemeginiň tertibi «Döwlet kömek pullary hakynda» Türkmenistanyň Kanuny arkaly kesgitlenilýär.

2. Döwlet kömek pulunyň möçberi şu Kanunyň güýje girizilmegine çenli maýyplyk boýunça, ekleýjisini ýitirmek halaty boýunça alynýan pensiýalaryň, sosial pensiýalaryň möçberlerinden az bolup bilmez.

3. Döwlet kömek pullary alýan graždanlarynyň şu Kanunyň düzgünlerine laýyklykda pensiýalary resmileşdirmäge hukugy bardyr.

39 madda. Pensiýa üpjünçiligi hakyndaky kanunlaryň bozulmagy

üçin jogapkärçilik

1. Wezipeli adamlar we graždanlar şu Kanunyň we pensiýa üpjünçiligi meseleleri boýunça gaýry normatiw hukuk aktlarynyň bozulmagy üçin Türkmenistanyň kanunlarynda göz önünde tutulan jogapkärçiligi çekýärler.

2. Esasynda pensiýa hasaplanylýan we tölenilen, bilgeşleýin ygtybarsyz maglumatlary bolan dokumentleriň berilmeginde günäkär wezipeli adamlar ýetirilýän zeletiň öwezini belenilen tertipde dolýarlar.

40 madda. Şu Kanuny güýje girizmek

1. Şu Kanun 1998 ýylyň 1 awgustyndan başlap güýje girizilýär.

2. Şu Kanunyň 23, 24, 25, 26 we 27 maddalary 2000 ýylyň 1 ýanwaryndan güýje girizilýär, şunda 23 maddanyň 2 bölegi 2004 ýylyň 1 ýanwaryndan güýje girizilýär.

3. Şu Kanunyň 23, 24, 25, 26 we 27 maddalary güýje girizilýänçä pensiýalary hasaplamagyň ozal belenen tertibi hereket edýär.

Şu Kanunyň 23 maddasynyň 2 bölegi güýje girizilýänçä 2000 ýylyň 1 ýanwaryndan 2004 ýylyň 1 ýanwaryna çenli döwür üçin pensiýalaryň normatiwini Türkmenistanyň Ministrler Kabineti belleýär.

Türkmenistanyň

Saparmyrat

Prezidenti

Türkmenbaşy

Aşgabat şäheri

1998-nji ýylyň Gorkut aýynyň 17-i

Symfony\Component\HttpFoundation\File\Exception\FileNotFoundException: The file "C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\public\Pensiýalar hakynda.doc" does not exist in file C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\File\File.php on line 36

```
#0 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\BinaryFileResponse.php(94): Symfony\Component\HttpFoundation\File\File->__construct('C:\\Users\\Admini...')
#1 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\BinaryFileResponse.php(52): Symfony\Component\HttpFoundation\BinaryFileResponse->setFile('C:\\Users\\Admini...', 'attachment', false, true)
#2 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\ResponseFactory.php(165): Symfony\Component\HttpFoundation\BinaryFileResponse->__construct('C:\\Users\\Admini...', 200, Array, true, 'attachment')
#3 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\app\Http\Controllers\ActController.php(35): Illuminate\Routing\ResponseFactory->download('C:\\Users\\Admini...')
#4 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Controller.php(54): App\Http\Controllers\ActController->export_word('35522')
#5 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\ControllerDispatcher.php(45): Illuminate\Routing\Controller->callAction('export_word', Array)
#6 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Route.php(262): Illuminate\Routing\ControllerDispatcher->dispatch(Object(Illuminate\Routing\Route), Object(App\Http\Controllers\ActController), 'export_word')
#7 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Route.php(205): Illuminate\Routing\Route->runController()
#8 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(721): Illuminate\Routing\Route->run()
#9 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(128): Illuminate\Routing\Router->Illuminate\Routing\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#10 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\app\Http\Middleware\Check.php(30): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#11 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): App\Http\Middleware\Check->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#12 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\app\Http\Middleware\Locale.php(27): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#13 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): App\Http\Middleware\Locale->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#14 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Middleware\SubstituteBindings.php(50): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#15 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Routing\Middleware\SubstituteBindings->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#16 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\VerifyCsrfToken.php(78): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
```

```
#17 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\VerifyCsrfToken->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#18 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\View\Middleware\ShareErrorsFromSession.php(49): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#19 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\View\Middleware\ShareErrorsFromSession->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#20 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Session\Middleware\StartSession.php(121): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#21 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Session\Middleware\StartSession.php(64): Illuminate\Session\Middleware\StartSession->handleStatefulRequest(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Illuminate\Session\Store), Object(Closure))
#22 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Session\Middleware\StartSession->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#23 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Cookie\Middleware\AddQueuedCookiesToResponse.php(37): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#24 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Cookie\Middleware\AddQueuedCookiesToResponse->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#25 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Cookie\Middleware\EncryptCookies.php(67): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#26 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Cookie\Middleware\EncryptCookies->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#27 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(103): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#28 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(723): Illuminate\Pipeline\Pipeline->then(Object(Closure))
#29 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(698): Illuminate\Routing\Router->runRouteWithinStack(Object(Illuminate\Routing\Route), Object(Illuminate\Http\Request))
#30 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(662): Illuminate\Routing\Router->runRoute(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Illuminate\Routing\Route))
#31 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(651): Illuminate\Routing\Router->dispatchToRoute(Object(Illuminate\Http\Request))
#32 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(167): Illuminate\Routing\Router->dispatch(Object(Illuminate\Http\Request))
#33 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(128): Illuminate\Foundation\Http\Kernel->Illuminate\Foundation\Http\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#34 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\livewire\livewire\src\DisableBrowserCache.php(19): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#35 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Livewire\DisableBrowserCache->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#36 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest.php(21): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#37 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ConvertEmptyStringsToNull.php(31): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#38 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ConvertEmptyStringsToNull->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
```

```
#39 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest.php(21): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#40 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TrimStrings.php(40): Illuminate\Foundation\
Http\Middleware\TransformsRequest->handle(Object(Illuminate\Http\Request),
Object(Closure))
#41 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
TrimStrings->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#42 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ValidatePostSize.php(27): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#43 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
ValidatePostSize->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#44 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\PreventRequestsDuringMaintenance.php(86):
Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\
Request))
#45 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
PreventRequestsDuringMaintenance->handle(Object(Illuminate\Http\Request),
Object(Closure))
#46 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\fruitcake\laravel-
cors\src\HandleCors.php(38): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\
{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#47 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Fruitcake\Cors\HandleCors-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#48 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Http\Middleware\TrustProxies.php(39): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
>Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#49 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Http\Middleware\TrustProxies-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#50 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(103): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\
Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#51 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(142): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
>then(Object(Closure))
#52 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(111): Illuminate\Foundation\Http\Kernel-
>sendRequestThroughRouter(Object(Illuminate\Http\Request))
#53 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\public\index.php(52):
Illuminate\Foundation\Http\Kernel->handle(Object(Illuminate\Http\Request))
#54 {main}
```